

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z CHEMII
W IV LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM
IM. GEN. ST. MACZKA W KATOWICACH
DLA KLAS PO SZKOLE PODSTAWOWEJ**

ZASADY OGÓLNE

1. PSO jest uzupełnieniem Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania zawartego w Statucie IV LO w Katowicach i precyzuje wszystkie zagadnienia dotyczące oceniania na lekcjach chemii.
2. Na lekcjach chemii obowiązuje punktowy system oceniania.
3. Nauczanie chemii w IV Liceum Ogólnokształcącym im. gen. Stanisława Maczka w Katowicach odbywa się na podstawie programu nauczania:
 - w zakresie podstawowym autorstwa Romualda Hassy, Aleksandry Mrzigod i Janusza Mrzigod
 - w zakresie rozszerzonym autorstwa Marii Litwin i Szaroty Styki - Wlazło zatwierdzonego do realizacji w szkole ponadpodstawowej.
4. Na początku roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów o zakresie wymagań na określoną ocenę oraz o sposobie i zasadach oceniania.
5. Nauczyciel dostosowuje formy i wymagania dla uczniów z opiniami i orzeczeniami poradni psychologiczno – pedagogicznych.

ZASADY OCENIANIA

Wiedza i umiejętności będą oceniane za pomocą:

1. Krótkich sprawdzianów tzw. kartkówek (max 15pkt.)
2. Sprawdzianów wiadomości (max 35pkt.)
3. Sprawdzianów maturalnych – powtórzeniowe do egzaminu maturalnego (dotyczy uczniów przystępujących w danym roku szkolnym do egzaminu maturalnego z chemii)
4. Odpowiedzi ustnej – (max 10 pkt.)
5. Zadania domowego i aktywności na lekcji (max 5pkt.).
6. Opracowania, długoterminowe projekty, prezentacje (max 5 pkt. lub punkty dodatkowe).

Krótkie sprawdziany tzw. kartkówki (zapowiedziane i niezapowiedziane):

- Podczas realizacji działu przewidziano przeprowadzenie kilku krótkich kartkówek (zapowiedzianych i niezapowiedzianych). Kartkówki niezapowiedziane obejmują materiał maksymalnie z trzech ostatnich tematów lekcji. Kartkówkę niezapowiedzianą pisze cała klasa lub tylko grupa uczniów wskazana przez nauczyciela. Kartkówki zapowiedziane mogą obejmować większy zakres materiału. Kartkówkę zapowiedzianą pisze cała klasa.

- Jeśli uczeń jest nieobecny na **zapowiedzianej kartkówce**, a nieobecność jest całodniowa i usprawiedliwiona, uczeń ma obowiązek pisać zaległą kartkówkę na pierwszej lekcji chemii po powrocie do szkoły. Nieprzystąpienie do kartkówki powoduje przyznanie uczniowi 0 punktów za zakres wiedzy objętej kartkówką.
- Nieobecność nieusprawiedliwiona na zapowiedzianej kartkówce lub odmowa pisania kartkówki (zapowiedzianej i niezapowiedzianej) mimo obecności ucznia powoduje przyznanie uczniowi 0 punktów za zakres wiedzy objętej kartkówką.
- Uczeń, który przedstawił usprawiedliwienie za nieobecność na kartkówce niezapowiedzianej nie ma obowiązku pisania tej kartkówki.
- Jeśli nieobecność trwa kilka godzin lekcyjnych, a uczeń nie ma **w tym dniu** usprawiedliwienia nieobecności otrzymuje 0 punktów za zakres wiedzy objętej kartkówką.
- Korzystanie przez ucznia z niedozwolonych pomocy podczas kartkówki (w tym sprzętu elektronicznego, próba komunikowania się z innymi) powoduje przyznanie uczniowi 0 punktów za zakres wiedzy objętej kartkówką.

Sprawdziany wiadomości:

- Po zrealizowaniu całego działu odbywa się sprawdzian zapowiedziany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i poprzedzony lekcją powtórzeniową. Ustalony termin sprawdzianu nie ulega zmianie.
- Nieobecność nieusprawiedliwiona na zapowiedzianym sprawdzianie lub odmowa pisania sprawdzianu mimo obecności ucznia powoduje przyznanie uczniowi 0 punktów za zakres wiedzy objętej sprawdzianem.
- Uczeń, który jest nieobecny na sprawdzianie pisemnym i nieobecność jest usprawiedliwiona ma obowiązek przystąpić do sprawdzianu pisemnego w drugim terminie wyznaczonym przez nauczyciela.
- Uczeń, który był nieobecny przez okres 10 dni szkolnych ma prawo przystąpić do sprawdzianu pisemnego w innym terminie, nie później jednak niż 2 tygodnie od powrotu do szkoły, i pod warunkiem że materiał obejmujący sprawdzian był realizowany podczas jego nieobecności.
- Korzystanie przez ucznia z niedozwolonych pomocy na sprawdzianie (w tym sprzętu elektronicznego, próba komunikowania się z innymi) powoduje przyznanie uczniowi 0 punktów za zakres wiedzy objętej sprawdzianem **bez możliwości poprawy tej oceny**.
- Uczeń ma prawo do poprawy sprawdzianu w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. Ustalony termin poprawy sprawdzianu nie ulega zmianie.
- W przypadku nieobecności nauczyciela zapowiedziany sprawdzian zostaje automatycznie przeniesiony na najbliższą lekcję (z wyjątkiem sytuacji, gdy zostanie w ten sposób przekroczony dzienny bądź tygodniowy limit sprawdzianów).

Uczeń ma prawo do nieprzygotowania się do lekcji bez podania powodu: jeden raz w semestrze (gdy tygodniowo odbywa się jedna lekcja chemii) lub dwa razy w semestrze (gdy tygodniowo odbywa się więcej niż jedna lekcja chemii).

- Zgłoszenie nieprzygotowania nie zwalnia ucznia z pracy na lekcji.

- Nieprzygotowanie uczeń zgłasza podczas sprawdzania obecności.
- Nieprzygotowanie uczeń zgłasza jeśli:
 - nie nauczył się bieżącego materiału
 - nie odrobił zadanej pracy domowej
 - nie ma zeszytu przedmiotowego/kart pracy/materiałów koniecznych do pracy na lekcji (np. zbiór zadań, podręcznik)
- Jeśli uczeń jest nieprzygotowany do lekcji, a nie zgłosi tego faktu podczas sprawdzania obecności lub ma już wykorzystane przysługujące w semestrze „np”, otrzymuje ocenę 0/5pkt.
- Jeśli uczeń popełnia plagiat w pracy domowej otrzymuje ocenę 0/5pkt.
- Brak pracy domowej skutkuje każdorazowo uzyskaniem 0/5pkt.
- Prace domowe mogą być sprawdzane losowo.
- Nieprzygotowania nie wolno zgłaszać w przypadku zapowiedzianych sprawdzianów (kartkówek) pisemnych i ustnych, a także na lekcjach powtórzeniowych przed sprawdzianem z działu.
- Uczeń może również zgłosić nieprzygotowanie do zajęć jeżeli jest pierwszy dzień w szkole po co najmniej tygodniowej nieobecności usprawiedliwionej.

Pod koniec semestru nauczyciel może przyznać uczniowi dodatkowo 10% do wyniku uzyskanego w semestrze. Uczeń może zdobyć dodatkowe punkty w następujący sposób:

- uzyskując w konkursach chemicznych i olimpiadach dobre wyniki
- biorąc aktywny udział w zajęciach (do 5%)
- wykonując dodatkowe zadania wyznaczone przez nauczyciela

Liczba ocen może być różna w poszczególnych semestrach. Nauczyciel decyduje o jej ilości w zależności od założonych celów.

ZASADY WYSTAWIANIE OCEN ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH

Ocenę semestralną lub końcoworoczną ustala się zgodnie z zasadami podanymi w W.S.O. (ocena semestralna (roczna) wynika ze zdobytej przez ucznia liczby punktów i kształtuje się następująco):

0% — 44% niedostateczny;
45% — 59% dopuszczający;
60% — 74% dostateczny;
75% — 89% dobry;
90% — 99% bardzo dobry;
100% — celujący

Ocena końcowa ucznia zależy od jego pracy w ciągu całego roku szkolnego. Nauczyciel może podwyższyć ocenę uczniowi, jeżeli uzna to za uzasadnione.

ZAKRES WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH NA POSZCZEGÓLNE OCENY SZKOLNE*

Ocenę niedostateczną uzyskuje uczeń, który nie spełnia poziomu wymagań koniecznych:

- nie opanował wiadomości i umiejętności, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych ani praktycznych o elementarnym stopniu trudności, nawet z pomocą nauczyciela,
- nie zna treści i zastosowań podstawowych praw, pojęć i systematyki chemicznej,
- nie potrafi sformułować obserwacji doświadczenia chemicznego.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne dotyczące zapamiętania wiadomości:

- jest w stanie zapamiętać i przypomnieć sobie treści podstawowych praw chemii, podstawowych właściwości chemicznych, najważniejszych zjawisk chemicznych,
- rozwiązuje przy pomocy nauczyciela proste zadania teoretyczne i praktyczne,
- poprawnie formułuje obserwacje dotyczące doświadczenia chemicznego.
- Do wymagań koniecznych jest zaliczane również opanowanie najbardziej przystępnych, najczęściej stosowanych i praktycznych treści programowych. Zdobyte wiadomości i umiejętności są niezbędne do dalszego kontynuowania nauki chemii oraz przydatne w życiu codziennym. W świetle tego zapisu ocenę dopuszczającą uzyskuje uczeń, który:
- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową, ale braki te nie przekreślają możliwości uzyskania przez niego podstawowej wiedzy z danego przedmiotu w ciągu dalszej nauki,
- zna treść podstawowych praw chemii, definicje najważniejszych wielkości, zapisuje właściwe prawa i wzory z przedstawionego zestawu, potrafi przygotować tablice wzorów z zakresu zrealizowanego materiału,
- rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności, odczytuje wartości z wykresów, umie sporządzić wykres na podstawie tabeli, potrafi zapisać wzorem prawa lub definicje, obliczyć wartość definiowanych wielkości, wyprowadza jednostki,
- zna przykłady stosowania praw chemii w życiu codziennym.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania podstawowe dotyczące zrozumienia wiadomości. Uczeń przy niewielkiej pomocy nauczyciela:

- umie wyjaśnić, od czego zależą podstawowe właściwości chemiczne i struktura związków chemicznych,
- zna jednostki i relacje matematyczne wiążące zmienne występujące w prawach chemicznych,
- zna i potrafi wyjaśnić poznane prawa chemii oraz umie je potwierdzić odpowiednimi, prostymi eksperymentami.

Wymagania podstawowe obejmują treści przystępne, proste, uniwersalne, niezbędne do dalszej nauki chemii, użyteczne praktycznie dla ucznia. Według brzmienia powyższego zapisu ocenę dostateczną uzyskuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności określone podstawą programową na podstawie wymagań minimum programowego,
- ma umiejętności określone na ocenę dopuszczającą oraz rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- interpretuje wzory i prawa chemiczne w sposób odtwórczy, przekształca wzory, opisuje zjawiska, posługując się odpowiednią terminologią, z wykresu oblicza wartości wielkości chemicznych oraz wyznacza ich zmiany, interpretując wykresy.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania rozszerzające, które dotyczą stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach typowych:

- posługuje się wiadomościami, które są rozszerzone w stosunku do wymagań podstawowych,
- potrafi samodzielnie rozwiązywać typowe zadania teoretyczne i praktyczne, korzysta przy tym ze słowników, tablic i innych pomocy naukowych, w tym w wersji elektronicznej.

Wymagania obejmują treści o zwiększonym stopniu trudności, rozszerzone, przydatne do stosowania w chemii, użyteczne ogólnie w praktyce. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- nie przyswoił w pełni wiadomości określonych programem nauczania w danej klasie, ale opanował je na poziomie przekraczającym wymagania zawarte w minimum programowym,
- opanował umiejętności określone na ocenę dostateczną oraz poprawnie rozwiązuje i wykonuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne, a także korzystając z wykresu, potrafi przedstawić występujące zależności w funkcji innych zmiennych, np. w postaci logarytmicznej,
- w obrębie danego działu umie powiązać różne prawa, zjawiska i zasady oraz zastosować je do rozwiązania zadań rachunkowych i problemów teoretycznych, przeprowadza samodzielnie doświadczenie, stosując właściwe przyrządy i metody pomiarowe, a także poprawnie formułuje wniosek wynikający z doświadczenia.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania dopełniające dotyczące stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach problemowych. Uczeń stosuje wiadomości i umiejętności do:

- przeprowadzania szczegółowej analizy procesów chemicznych,
- projektowania doświadczeń potwierdzających najważniejsze prawa chemii oraz właściwości pierwiastków i związków chemicznych,
- rozwiązywania złożonych zadań obliczeniowych, np. wyprowadzania wzorów, analizy wykresów.

Wymagania dopełniające obejmują treści o znacznym stopniu trudności, stosowane specjalistycznie. Wobec tego ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania realizowanym w danej klasie,
- opanował umiejętności określone na ocenę dobrą oraz sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami z różnych działów chemii, logicznie je łączy, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne zawarte w programie nauczania,
- stosuje posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów łączących różne działy chemii,
- swobodnie posługuje się terminologią chemiczną nie tylko po polsku, ale również np. po angielsku (w przypadku nauczania dwujęzycznego: w językach polskim i angielskim),
- potrafi zaprojektować doświadczenie i przeprowadzić analizę wyników, uwzględniając rachunek błędów, a także podaje poprawne obserwacje sekwencji doświadczeń chemicznych i formułuje właściwy wniosek wynikający z przeprowadzonych reakcji następczych.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania wykraczające, tzn. obejmujące wiadomości i umiejętności znacznie wykraczające poza realizowany program nauczania w danej klasie:

- inicjuje akcje wykraczające poza ramy programowe,
- sporządza z własnej inicjatywy materiały stanowiące pomoc przy realizacji treści programowych,
- posługuje się bogatym słownictwem inżynieryjno-technicznym,
- jest finalistą lub laureatem olimpiady chemicznej,
- jest finalistą lub laureatem konkursu chemicznego zorganizowanego pod patronatem wojewódzkiego kuratora oświaty.

Wymagania wykraczające obejmują treści niezawarte w programie nauczania, mają charakter naukowo-specjalistyczny i znaczny stopień trudności. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował umiejętności określone na ocenę bardzo dobrą,
- ma wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania w danej klasie,
- samodzielnie zdobywa wiedzę z różnych źródeł,
- rozwija swoje zainteresowanie chemią,
- biegle rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne,
- przedstawia oryginalne sposoby rozwiązania zadań i samodzielnie rozwiązuje zadania wykraczające poza program nauczania danej klasy,
- samodzielnie planuje eksperymenty, przeprowadza je i analizuje wyniki,
- przeprowadza rachunek błędów, w tym korzystając z zasad rachunku różniczkowego,
- formułuje hipotezy i weryfikuje je jakościowo i ilościowo,
- osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach z dziedziny chemii,
- popularyzuje chemię, przygotowując odczyty, doświadczenia,
- pomaga organizować szkolne konkursy chemiczne.

Anna Ziaja Wójcik

*Kryteria ocen:

„Przedmiotowe Zasady Oceniania z Chemii – zakres podstawowy i rozszerzony”, Łukasz Głaz, Wydawnictwo Nowa Era.